

УДК:338.439.4:637.5'62

*О.Д. Ковальчук, - викладач
Державний агроекологічний університет*

ПЕРСПЕКТИВИ ЗРОСТАННЯ ПРОПОЗИЦІЇ М'ЯСА ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Кризова ситуація, яка з 1991 року охопила всі галузі агропромислового комплексу руйнівню позначилась і на виробництві м'яса великої рогатої худоби. Поголов'я худоби, її продуктивність і валове виробництво цього стратегічного для держави виду продукції скоротилися до рівня 1960 року. Україну поступово витіснили інші країни із зовнішніх ринків збуту м'яса великої рогатої худоби. Як наслідок, держава втратила важливе джерело валютних

надходжень, а сільськогосподарські товаровиробники - реальні доходи і можливості поліпшення соціальних умов працівників аграрної сфери. Виробництво м'яса великої рогатої худоби стало збитковим. Причин поглиблення деструктивних процесів в агропромисловому виробництві в період аграрного реформування налічується немало. Їх суть полягає насамперед у некомплексному підході до здійснення глибоких соціально-економічних перетворень на селі при переході до ринкової економіки, втраті державної керованості розвитком агропромислового виробництва, порушенні еквівалентного міжгалузевого обміну, зволіканні у створенні законодавчої бази освоєння ринкових відносин. До цього додалися негативні наслідки розриву традиційних економічних зв'язків з Росією, Білоруссю, Казахстаном, країнами Балтійського регіону. В останні роки виникли значні ускладнення у фінансовому стані сільськогосподарських товаровиробників, що переросли у глибоку фінансову кризу, посилюючи і до того складну ситуацію із оновленням ресурсного потенціалу.

Таким чином, м'ясний підкомплекс України перетворився з експортно-стратегічної галузі економіки в дотаційну, що призвело до реальної загрози щодо забезпечення населення країни м'ясом великої рогатої худоби.

За результатами проведених досліджень в семи радіоактивно забруднених районах Житомирської області ми вважаємо, що основна роль у збільшенні виробництва м'яса великої рогатої худоби і підвищенні його якості в сільськогосподарських підприємствах всіх форм власності належить інтенсифікації вирощування великої рогатої худоби районуваних порід на основі випереджаючого розвитку кормової бази, впровадження промислового схрещування молочної чорно-рябої породи та м'ясних порід, створення галузі спеціалізованого м'ясного скотарства.

Створення самостійної галузі м'ясного скотарства й організація промислового схрещування в господарствах досліджуваного регіону необхідні через неможливість забезпечення населення м'ясом лише за рахунок інтенсивного використання районуваних молочних порід та значного винесення радіонуклідів з молоком. М'ясна продуктивність тварин спеціалізованих м'ясних порід значно вища, а затрати кормів, коштів і праці на одиницю продукції нижчі, що особливо актуально в зв'язку з негативним впливом аварії на Чорнобильській АЕС на демографічний стан населення.

Таким чином, виробництво м'яса великої рогатої худоби у досліджуваному регіоні передбачається здійснювати за трьома основними напрямками:

- прискорення розвитку галузі м'ясного скотарства за рахунок розширеного відтворення наявного контингенту м'ясної худоби і використання для відтворення помісних телиць, одержуваних при промисловому схрещуванні в молочному скотарстві;
- ширше застосування промислового схрещування корів молочних порід із плідниками спеціалізованих м'ясних порід, інтенсивна відгодівля помісного молодняка;
- ефективне використання тварин районуваних молочних і комбінованих порід, інтенсифікація вирощування молодняка й збільшення чисельності

поголів'я, що забивають у старшому віці з більшою живою вагою, підвищення його генетичного потенціалу м'ясної продуктивності.

Враховуючи наявне поголів'я великої рогатої худоби молочного та м'ясного напрямів продуктивності, обсяги виробництва м'яса великої рогатої худоби в усіх категоріях господарств за останні роки, їх потенційні можливості і кормову базу, а також перепрофілювання окремих господарств на розвиток м'ясного скотарства нами розроблена перспективна схема зростання пропозиції м'яса великої рогатої худоби до 2005 року (рис. 1).

При дотриманні всіх зоотехнічних вимог (без "вирізання" стада) кількість реалізованої худоби на м'ясо у 2005 році буде становити 100960 голів. Якщо довести середню вагу реалізації великої рогатої худоби на м'ясо хоча б до рівня 1990 року - 366,4 кг (в 2000 р. 289,4 кг), то реалізація м'яса (в живій вазі) становитиме 36991,7 т. У той час коли в 2000 р. реалізовано всієї худоби та птиці 9,5 тис. т. Порівняно з минулими роками майже такий рівень виробництва м'яса великої рогатої худоби (36991,7 т) в досліджуваному регіоні був у 1991 році. Тобто протягом 2001-2005 рр. зусилля повинні бути направлені на досягнення рівня реалізації великої рогатої худоби на м'ясо в живій вазі на рівні 1991 р., а протягом 2005-2010 рр. - на подальше нарощування обсягів виробництва м'яса великої рогатої худоби.

З метою реалізації наших досліджень та розрахунків щодо перспектив виробництва м'яса великої рогатої худоби необхідне виконання ряду завдань:

створення таких сільськогосподарських підприємств, в яких мали б місце високий рівень трудової дисципліни та мотивація праці як для робітників, так і для керівництва. Для підприємств, в яких у структурі товарної продукції значне місце займає тваринництво, при переході на приватну власність краще зберегти їх цілісність з метою використання виробничих потужностей галузі. Не слід розраховувати на особисті підсобні господарства по забезпеченню населення м'ясом. Обмеживши до мінімуму споживання ресурсів і перейшовши до ручного способу виконання практично всіх технологічних операцій, ці господарства здатні саморозширюватись лише до того рівня, поки не вичерпається їх основний ресурс — праця членів сімей;

- ✓ зниження собівартості виробництва м'яса великої рогатої худоби на основі дотримання організаційно технологічних вимог;

- ✓ впровадження системи пільгових позик для відтворення стада, придбання основних засобів, санітарно-ветеринарних препаратів тощо;

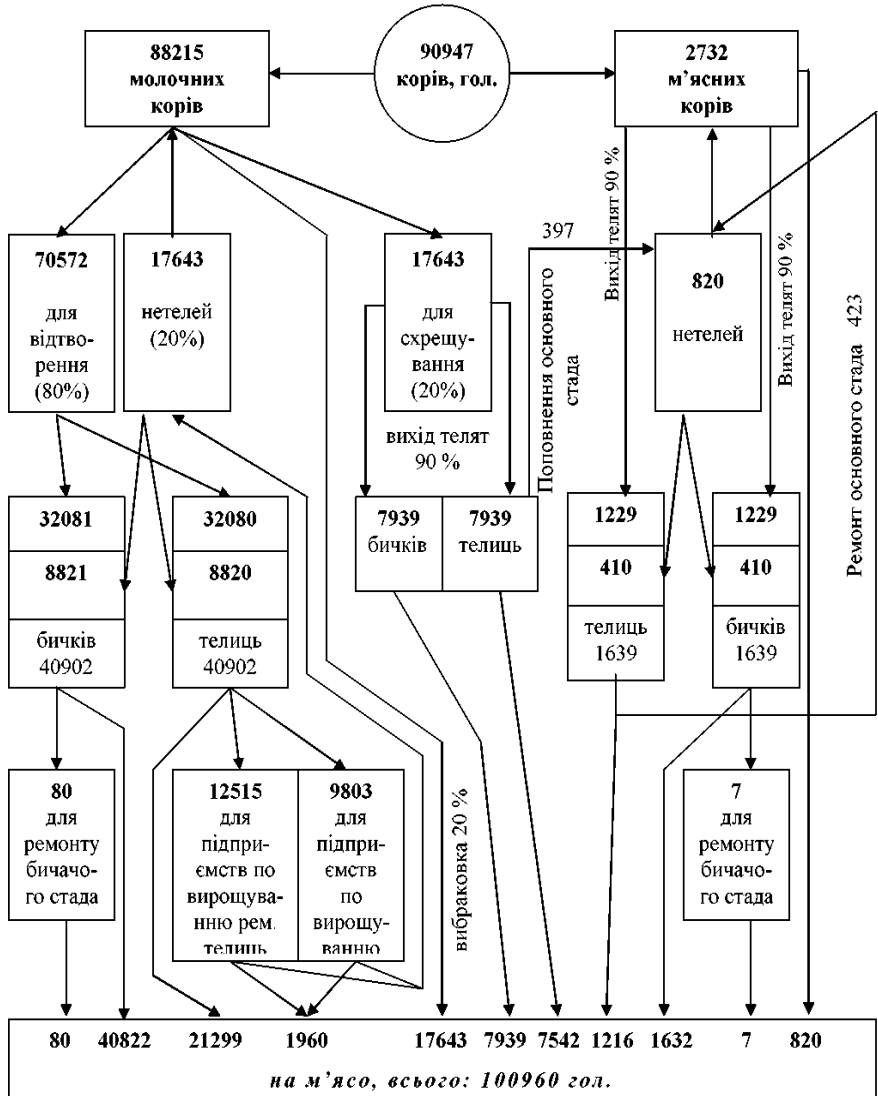
- ✓ раціональна організація кормової бази на основі отримання якісних і дешевих кормів, повноцінної годівлі ними худоби протягом року та створення страхових запасів на випадок неврожаю;

- ✓ встановлення науково-обґрунтованих еквівалентних, відносин між сільським господарством і промисловістю;

- ✓ створення умов на початковому, етапі для впровадження досягнень науково-технічного прогресу і росту ефективності виробництва. В подальшій роботі цю вимогу постійно буде ставити сам ринок;

- ✓ формування єдиного економічного простору в межах держави, вихід на ринки ближнього та дальнього зарубіжжя. Орієнтація на найбільш ефективні

канали збуту на основі аналізу маркетингової інформації внутрішнього і зовнішніх ринків, активізація участі в біржовій торгівлі, обмеження посередництва в комерційній діяльності.



Мал. 1. Перспективна схема організації виробництва м'яса великої рогатої худоби до 2005 року

Виконання вищезазначених вимог є на нашу думку досить терміновим. Адже залежно від ринку м'яса великої рогатої худоби в даному регіоні визначається стратегія швидкого виходу з кризи, відродження агропромислово-

го виробництва і всієї економіки в цілому.

З поглибленням екологічної кризи в досліджуваному регіоні в результаті аварії на Чорнобильській АЕС актуальність цих питань зростає. Всього за останніх п'ять років (відповідно до Програми мінімізації наслідків аварії на ЧАЕС по розділу "Агропромислове виробництво") на контрзаходи безпосередньо пов'язані із зменшенням надходження радіоактивних елементів в продукцію рослинництва і тваринництва державою витрачено 12950 тис. грн., з них 48,5 % - на залуження і перезалуження луків і пасовищ, створення випасів; 16,7 % - на внесення підвищених норм мінеральних добрив на ріллю; 16,1 % - на виробництво та впровадження комбікормів з радіопротекторними властивостями для великої рогатої худоби громадського та приватного секторів.

Усі процеси, що відбуваються на регіональному ринку м'яса великої рогатої худоби слід розглядати лише за пріоритетності екологічних проблем. Це основна особливість розвитку регіонального АПК в цілому та окремих його галузей на сучасному етапі виходу з економічної та екологічної криз.